

Museumsforeningernes årsberetninger

Ølgod Museumsforening

Året 2020 har jo været en underlig oplevelse for alle pga. COVID-19 – også for Ølgod Museumsforening.

Det startede dog rigtig godt med foreningens første to foredrag, som var godt besøgt. Generalforsamlingen måtte vi i første omgang udsætte. Senere blev bestyrelsen enige om at forsætte uændret og vente til generalforsamlingen i 2021. Hvilket betyder, at jeg i et år har fungeret som formand uden at være valgt.

Museumsforeningen udgiver hvert forår et årsskrift, som et tillæg til *opdatering*. Det gjorde vi også i 2020. Tidligere har vi fået skriftet fabrikeret hos Ugeavisen, men da deres kontor i Ølgod er nedlagt, måtte vi finde på noget nyt. Vi var så

heldige at en nyttilflyttet grafisk designer, gerne ville have opgaven, og hun leverede et rigtig flot produkt, som vi er meget tilfredse med.

Vi holdt så sommerferie i foreningen indtil det første foredrag sidst i september, hvor vi godt kunne have ønsket os flere tilhørere. Derimod var foredraget i oktober rigtig godt besøgt. Foredraget i november var ved John V. Jensen, som er meget afholdt i Ølgod og altid gør det godt, så da var delta-gerantallet fint.

Museumsforeningen var desuden medarrangør til et foredrag med Adam Jon Kroegh fra Rigsarkivet i København, som fortalte om forsvundne arvinger og sit arbejde på arkivet.

Foreningens medlemstal er knap 400

Kontingent:

Enkeltpersoner ..... 175 kr.

Par ..... 250 kr.

Firmaer/institutioner ..... 500 kr.

Foreningens foredrag i 2020

At vinde freden. Undervisning af tyske flygtninge i Danmark 1945-1949

v/ museumsinspektør, Vardemuseerne John V. Jensen

Fra fiskerdreng over politik til aktiv pensionist

v/ fhv. minister og amtsborgmester Laurits Tørnæs

Sønderjysk humor – osse for danskere

v/ forfatter og foredragsholder Sven Erik Ravn

Hjedding – Den lokale verdenshistorie

v/ historiestuderende Søren Stubkjær Pedersen

Ekspropriationen af Eventyret land

v/ museumsinspektør, Vardemuseerne John V. Jensen

Søren Stubkjær Pedersen holdt foredrag om *Hjedding Andelsmejeri*. Han skriver om samme emne i denne årbog på side 120.

Bestyrelsen 2020

Formand: Sonja Pedersen

Næstformand: Hans Valdemar

Kasserer: Kurt Theilgård

Bladudvalget: Anne Marie Jensen

Ad.hoc: Tage Johannessen

Repræsentant for Lokalarkiverne: Svend V. Svendsen

Repræsentant for Varde Museumsforening:

Knud F. Nielsen

Repræsentant for Vardemuseerne: John V. Jensen

Landskabsmaleri af Hans Agersnap, 1923.

Udstillingen i Lindberg Salen på Ølgod Museum som vi åbnede den 24. oktober, var i år med mange malerier af landskabsmaleren Hans Agersnap. Ud over museets egen samling af malerier havde vi også lånt nogle få af private. Udstillingen blev åbnet af Hans Agersnap Møller Kristensen, som er en efterkommer af Hans Agersnap, og vi havde desuden besøg af flere efterkommere – en hyggelig eftermiddag.

Hans Agersnap Møller Kristensen, som er en efterkommer af landskabsmaleren, Hans Agersnap, åbnede udstillingen i Lindbergsalen den 24. oktober.

Ølgod Museums Fond

Fonden har i 2020 haft en udbetaling til Ølgod Museumsforening til udgivelsen af Årsskrift 2020, på 6.523,50 kr., samt en udbetaling til Ølgod Byskovs Venner til en folder om Hanssinelund på 2.500 kr.

En bevilling på max. 10.000,00 kr. til Ølgod-Strellev Lokalhistoriske Arkiv til udgivelsen af en bog vil først blive udbetalt i 2021, i forbindelse med arkivets 100-års jubilæum.

Negative renter og en lav kurs på Den Jyske Sparekasses aktier har påvirket værdien af de 50.000 kr., som sparekassen ændrede fra et indskud til aktier, således at fondens kapital i 2020 er på 362.792,22 kr.

Fondens formål er at indkøbe museumsgenstande og kunst til Ølgod Museum. Fx er alle Hans Agersnaps malerier, som i år udstilles i Lindberg Salen, i tidernes morgen indkøbt af Ølgod Museumforening. Fonden kan også støtte udgivelsen af lokalhistorisk litteratur, eller andet der kan medvirke til udbredelsen af kendskabet til egnens kulturhistorie i sognene i den tidligere Ølgod Kommune.

Sonja Pedersen
Fmd. Ølgod Museumsforening
og Ølgod Museums Fond

Skjern-Egvad Museumsforening

– en del af Ringkøbing-Skjern Museums bagland

Vi er lige gået ud af et mærkeligt år. Intet har været som tidligere. Og selvfølgelig har det også haft stor betydning for vores museumsforening.

Det begyndte ellers så godt. Vi fik med meget stor tilslutning afviklet vores første to foredrag – i januar og februar:

Den anden besættelse – tyske flygtninge i Danmark 1945-49
v/museumsinspektør John V. Jensen

Thor eller Sankt Olav – vikingernes religion
v/cand.mag. Rasmus Wichmann

Årets generalforsamling blev afholdt tirsdag den 10. marts. Traditionen tro havde vi i forlængelse af selve generalforsamlingen et miniforedrag, og denne gang fortalte Skjerns mest aktive lokalhistoriker, Per Vig, om *Moster Molly – en af Skjerns stærke kvinder*.

Moster Molly, som var emnet ved miniforedraget efter generalforsamlingen.

Dagen efter holdt statsministeren det skelsættende pressemøde, hvor vi blev præsenteret for de første Coronarestriktioner, og så gik det slag i slag for museumsforeningen. Bestyrelsesmøder blev aflyst/udskudt, foredrag blev udskudt, og det blev vanskeligt at holde udvalgsarbejde og aktiviteter i gang.

Hen over sommeren begyndte det at se lysere ud, og alle håbede på, at foreningslivet ville vende tilbage med fuld kraft. Museumsforeningens første arrangement i den nye sæson var en byvandring i Tarm i september. Mere end 50 deltagere blev i et blandet vejrlig på spændende og inspirerende vis guidet rundt i byen af fhv. gymnasielektor Poul Erik Strømø og primus motor ved Egvad Egnshistoriske Samling, Inger Hansen.

Coronavejret trak sig atter sammen, og de skiftende restriktioner gjorde det ikke muligt at gennemføre

Byvandring i Tarm; her fortæller Strømø om gymnasiet.

I 2020 har bestyrelsen bestået af
Børge Østergaard Hansen, formand
Jan Wiencken, næstformand
Vivi Olesen Wulff, kasserer
Hans-Ole Jessen
Birgitte Jakobsen
Bent Dollerup
Anne Vej
Aksel Rask

andre af efterårets planlagte arrangementer. Dog havde Fotogruppen MidtWest på Skjern Vindmølle ophængt en udstilling af nogle helt fantastiske billeder fra egnen. Desværre kunne billederne kun besigtiges af besøgende på et par åbningsdage i efterårsferien. Museumsforeningen håber at kunne få fotoklubben til at lave en ny udstilling på møllen, når det igen bliver "hverdag".

I løbet af året har foreningen bevilget et beløb til erhvervelse af den fredede Troldebanke, som ligger i umiddelbar nærhed af Bundsbæk Mølle. Stedet, der hidtil har været i privat eje, er lyngdækket hede, hvorunder der befinder sig et område fyldt med oldtidsagre. Endvidere har bestyrelsen besluttet at støtte udgivelsen af endnu en lokalhistorisk bog fra Ådum, skrevet af den tidligere brugsuddeler i byen.

Efter næsten at have ligget i dvale i det meste af det forgangne år glæder bestyrelsen sig til for alvor at komme op i omdrejninger igen, selv om de første måneder i 2021 sandsynligvis også vil byde på aflysninger af foredrag og måske udsættelse af generalforsamling.

Arbejdet med at skabe mere liv i Skjern Vindmøllens bygninger er genoptaget, og det er vores håb at få denne indsats sat på skinner i løbet af foråret/sommeren. Planlægningen af foredrag, udflugter og andre medlemsaktiviteter intensiveres. Vi har masser af ideer, og mon ikke vores medlemmer er sultne efter igen at komme uden for hjemmets vægge.

Museumsforeningens bogsalg af bøger med historisk indhold har ligeledes lidt under de aflyste aktiviteter, og det er planen at finde andre kanaler, hvorigennem interesserede købere kan kigge efter spændende bøger i vores efterhånden ret velassorterede udbud.

Børge Østergaard Hansen
Fmd. Skjern-Egvad Museumsforening

Skjern Vindmølle. Tilholdssted for Skjern-Egvad Museumsforening.

Varde Museumsforening

Her i skrivende stund ultimo december 2020 var det oplyftende at høre nyheden om nye vacciner. Det giver forhåbninger om et mere normalt foredragsår i 21/22 i Varde Museumsforening fra programmets start i august, men vi må imødesee programændringer i starten af 2021.

I 2020 har vi desværre måttet aflyse/udsætte foredrag og lave begrænsninger af deltagerantallet. I foråret frygtede vi et frafald af medlemmer, men tværtimod har vi fået en mindre tilgang – tak for det.

Ved et par af foredragene var der så mange forhåndstilmeldinger, at vi undlod at annoncere i pressen. Som det ser ud i øjeblikket, vil der dog indtil videre være tilmeldingslister, hvilket giver os mulighed for at ændre aktiviteten og styre tilmeldingen. Vi tilstræber endvidere at finde

Generalforsamling i Lyngbosalen.

Formand ..... Knud F. Nielsen
Næstformand ..... Else Marie Bruun
Kasserer ..... Sven Erik Hindsig
Sekretær ..... Laurids Bjerregaard
Best. medlem ..... Carsten Lyndgaard
Rep. Ølgod ..... Sonja Pedersen
Suppleant (1) ..... Susie Hansen
Suppleant (2) ..... Inge Aasted Kristensen

så store foredragslokaler som muligt, hvor der kan være flest mulige deltagere inden for de fastsatte rammer, hvor foredrag under Folkeuniversitetet følger særlige regler. I øvrigt er det glædeligt at se, at medlemmer fra Varde- og Ølgods Museumsforening ofte deltager i hinandens foredrag, hvilket giver mulighed for at deltage i flere aktiviteter.

Museumsforeningen havde planlagt nedennævnte foredrag, hvor de fleste blev gennemført.

Dødens bolig af gymnasielærer Peter Langwithz på Brorsonskolen den 20. januar havde mange tilhørere og gav et indblik i en grusom beretning om Auschwitz.

Om verdensmål og kunst af maleren og digteren Hans Tyrrestrup på Thorstrup Skole den 17. februar var en levende oplevelse af hans store virke.

Generalforsamlingen i Lyngbosalen den 24. februar var godt besøgt og bestyrelsens sammensætning blev defineret. Carsten Lyndgaard blev nyvalgt til bestyrelsen, og Lene B. Frandsen underholdt os med en dramatisk og spændende rejse til Rusland.

Varde. Byudvikling fra 1960 frem til i dag planlagt til den 20. april blev aflyst, men der kommer senere et foredrag i Varde Garten.

Filsøgnens historie fra istid til nutid ved prof. emeritus Bent Aaby den 25. maj blev aflyst. Efter aftale med Bent Aaby blev foredraget forsøgt optaget for at blive lagt på nettet, men den endelige løsning bliver, at vi gennemfører foredraget den 28. juni 2021.

Genforeningen – da Sønderjylland blev delt i 1920 planlagt til den 15. juni blev udsat og vil blive gennemført mandag den 14. juni 2021 – se programmet 2020-2021.

Vadehav og klimasvingninger ved lektor i geografi på Københavns Universitet Jesper Bartholdy den 24. august i restaurant Ho Bugt blev gennemført under overholdelse af de stramme restriktioner. Et foredrag hvor flere af deltagerne var ret uenige med foredragsholderen.

Malernes Nymindegab ved museumsinspektør, John V. Jensen den 7. september på Nymindegab Museum. Interessen for foredraget var meget stor, og desværre måtte vi pga. restriktioner afvise flere, der ikke var tilmeldt. Ventelisten var imidlertid så lang, at vi gentog foredraget kort tid efter.

Flygtningene i Oksbøl (også ved John V. Jensen) den 5. oktober på Danhostel i Oksbøl trak så mange tilhørere, som vi kunne være i lokalet. Yderligere oplysninger om

Foredraget med Hans Tyrrestrup var godt besøgt.

emnet findes i foredragsholderens nyligt udgivne bog: *Tyskere på flugt*.

Havets guld – 40 millioner års ravhistorie ved museumsinspektør, Vardemuseerne Lene B. Frandsen i Tirpitz den 10. november blev ramt af ændrede stramninger for antal forsamlede personer, men retningslinjerne for afholdelse af foredrag under Folkeuniversitetet reddede foredraget. Flere nåede at melde fra og gik glip af et flot foredrag om ravhistorien og den efterfølgende rundvisning. Lene B. Frandsens bog om emnet udkommer i 2021.

Bestyrelsen, med flere, har gennem de senere år arbejdet en eftermiddag om ugen med fotografering af de mange genstande på magasinet i Oksbøl. Denne aktivitet er indtil videre sat på pause.

Knud F. Nielsen
Fmd. Varde Museumsforening.

Nymindegab Museumsforening

Erich Maria Remarque skrev bogen *Intet nyt fra Vestfronten*. En skildring af en enkelt, tysk frontsoldats oplevelser under Første Verdenskrig. En københavnsk anmelder, på rejse i området ved Verdun i Frankrig i 2002, beskrev landskabet som følgende: "I Verdun er landskabet så kuperet som en gigantisk golfbold. Bakker slynger sig op og ned og træerne står vinde og skæve og peger i alle retninger". Beskrivelsen kan lige så godt passe på Vestjylland-området ved Nymindegab. Især i 1879, da Laurits Tuxen ankom til Nymindegab. Denne berømte maler faldt straks for naturen og lokalbefolkningen.

I 2020 bestod bestyrelsen af

Lars Lyhne Christensen	Formand
Anette Mandahl-Barth	Næstformand
Karsten Jepsen	Sekretær
Ole Gammelgaard Nielsen	Kasserer
Jytte Sørensen	Medlem
Søren Rask Jessen	Medlem
Marianne Elmgren	Suppleant
Hans Christensen	Suppleant
Tine Lorange	Rep. Vardemuseerne

Vores lidt gammeldags historiske Nymindegab Museum er, efter et længere moderniseringsarbejde, nu blevet til en kulturhistorisk perle af et museum, hvor man med Tirpitz-lignende transformationer følger udviklingen af kunstnerkolonien i Nymindegab fra slutningen af det 19. århundrede til begyndelsen og midten af det 20. århundrede.

Ligesom man er nødt til at læse *Intet nyt fra Vestfronten*, for at forstå baggrunden for Anden Verdenskrig er man også nødt til at besøge Nymindegab Museum, for at forstå baggrunden for Skagen Museum.

Coronaen har heller ikke gjort noget godt, for vores museumsforening. Vi har haft generalforsamling, holdt et enkelt møde. Konstitueret os i bestyrelsen og så ellers ligget i dvale. De frivillige på museet har selvfølgelig gjort det de kunne, under skyldig hensyntagen til de allestedsnærværende Corona-restriktioner.

Vi kan kun håbe at udgivelsen af *opdatering* sker på et tidspunkt, hvor vi kan besøge alle vores kulturhistoriske museer, og hvor Corona også er blevet en del af vores historie.

Fmd. Nymindegab Museumsforening
Lars Lyhne Christensen

Den 11. marts 2020 blev Danmark lukket ned som følge af COVID-19. En pandemi var under udvikling. Det blev en skelsættende dag for al kulturel aktivitet i landet. Museer måtte lukke og sende medarbejdere hjem. Planlagte foredrag blev aflyst eller udsat. Heldigvis kunne museerne genåbne i maj. En god sommersæson og entré til halv pris gav et stort besøgstal, som har bidraget til, at Ringkøbing-Skjern Museum har holdt skindet på næsen. Et frygtet stort underskud blev afværget. Personale og ledelse har været stærkt udfordret, men har klaret det på imponerende vis.

Museumsforeningen nåede at afvikle to foredrag og generalforsamlingen inden nedlukningen. To foredrag blev udsat til efteråret, hvor der blev budt på i alt tre foredrag. Tilslutningen har dog været begrænset som følge af COVID-19-restriktionerne.

Foreningens foredrag i 2020

Årets arkæologiske udgravninger v/ arkæologerne Rachel Facius Andersen og Line Lerke, ArkVest Genforeningen – da Sønderjylland blev delt i 1920 v/ lektor Jørn Buch, Haderslev (i samarbejde med Grænseforeningen)

Befrielsen 75 år efter v/ Henrik Lundtofte, ph.d., leder af Historisk Samling fra Besættelsestiden, Sydvestjyske Museer, Esbjerg

Kommunalreformer i Danmark – 50 året for reformen i 1970 v/ H. C. Vestergaard, cand.oecon., tidl. kommunal- og amtsdirektør.

"Vestjyske Fortællinger" v/ ved museumsformidler Lisbeth Lunde Lauridsen, Lem

På generalforsamlingen den 4. marts blev Carsten Ege Møller og Jørn Nielsen nyvalgt til bestyrelsen. Det tidligere bestyrelsesmedlem Poul Erik Pilgaard modtog ikke genvalg. Med disse nyvalg er der sket et pænt stort fald i bestyrelsens gennemsnitsalder!

100-året for Genforeningen blev markeret med et foredrag i samarbejde med Grænseforeningen i februar og en begivenhed arrangeret af museet og Ringkøbing Lokalhistoriske Arkiv den 10. juli i Ringkøbing Museums have. Her samlede 80 mennesker sig omkring den seks tons tunge genforeningssten, som har ligget i haven siden byens markante genforeningsminde blev sløjftet i 1960 på grund af en vejudvidelse. Pressen og de mange mennesker var mødt op for at markere 100-året for Genforeningen og for at høre den ejendommelige fortælling om stenen og

Stort fremmøde ved 100-året for Genforeningen. 80 mennesker var samlet omkring den, indtil videre, inskriptionsløse sten.

Museumsforeningens årlige tur gik til Stevns med rundtur i "Kalklandet". Her ved Højerup Gamle Kirke, hvor Ole Sørensen fortæller.

dens påfaldende mangel på inskription. Forhåbentlig vil stenen blive vakt til live i forbindelse med den officielle fejring af genforeningen i 2021.

Årets udflugt blev en todages tur i august til Stevns arrangeret i et frugtbart samarbejde med Museum Østsjælland. Der var 43 deltagere. Overnatning fandt sted på Hotel Klinten i Rødvig. Det blev til en vellykket rundtur i "Kalklandet" hvor bl.a. Faxe Kalkbrud, Stevns Klint med Højerup Gamle Kirke og ikke mindst Stevnstørtet (Koldkrigsmuseet) blev besøgt. Det blev virkelig en oplevelse at besøge Stevns, som er ukendt land for de fleste vestjyder.

Bestyrelsens sammensætning 2020-21

Jens Olufsen, formand, næstformand i museets styrelse
 Børge Sørensen, næstformand, styrelsesmedlem, arkivleder
 Per Søvnal Kristiansen, kasserer
 Jørn Nielsen, sekretær
 Carsten Ege Møller, bestyrelsesmedlem
 Ninna Kragh og Margery McGregor, suppleanter

Erindringscaféer i 2020

Min tid som sygeplejerske på Ringkøbing Sygehus
 v/ Vera Kristensen, Hvide Sande

Postvæsenet i Ringkøbing før og nu
 v/ tidl. postmester Gunnar Graversen

Ringkøbing Roklubs glansperiode
 v/ tidl. formand Hans Thomsen, Hvide Sande

Drengebåndet i Ringkøbing
 v/ Jørgen Hansen, Ringkøbing

Museumsforeningens bustur 2020 til Stevns

Ringkøbing Lokalhistoriske Arkiv, der drives i regi af Ringkøbing Museumsforening, har i samarbejde med Ringkøbing Bibliotek gentaget den store succes med afholdelse af "Erindringscaféer" med lokale aktører i Rådhushallen i Ringkøbing. I 2020 blev der afholdt fire caféer med knap 400 tilhørere.

Arkivet udgav i 2019 med succes bogen "HUSKER DU eller er det glemt" med en buket af spændende artikler om begivenheder, virksomheder og personer fra Ringkøbing og Rindum. En 2020-udgave er udkommet. De flittige frivillige medarbejdere på arkivet har skrevet 11 lokalhistoriske artikler i håb om, at succesen kan gentages.

Med håbet om, at 2021 vil bringe os tilbage til normale tilstande er det vores fortsatte mål, at støtte Ringkøbing-Skjern Museum ved aktiv deltagelse i museets styrelse og forretningsudvalg. Men frem for alt ved at arrangere foredrag og udflugter, yde økonomisk støtte til anskaffelser og frivilligt arbejde på museet, samt bidrage til udgivelsen af årbogen *opdatering* ved at købe bogen til medlemmerne og donere til museets gavefond.

Jens Olufsen
 fmd. Ringkøbing Museumsforening